

SOCIETATEA DE PSIHODRAMĂ ”J. L. MORENO”

COMISIA ETICĂ

COD ETIC

Introducere

Codul Etic al Societății de Psihodramă Jacob Levy Moreno se aplică activităților profesionale, științifice sau educaționale ale psihodramaticienilor, întreprinse în diverse contexte, cum ar fi cel interpersonal direct sau intermediat prin telefon, internet sau alte transmisii electronice.

Calitatea de membru al Societății de Psihodramă Jacob Levy Moreno (SPJLM) îi obligă pe membrii săi să respecte standardele Codului Etic, precum și regulile și procedurile folosite pentru aplicarea sa.

Codul Etic nu se referă la răspunderea civilă. Faptul că un psihodramatician a încălcat standardele codului etic nu înseamnă neapărat că este vinovat sau că răspunde în vreun fel, din punct de vedere legal.

Codul de etică, disciplină și deontologie profesională al Societății de Psihodramă ”Jacob Levy Moreno” a fost elaborat prin preluarea și adaptarea prevederilor codurilor etice aplicate de Federația Română de Psihoterapie (FRP), Colegiul Psihologilor din România (CPR) și Federația Europeană a Organizațiilor de Formare în Psihodramă (FEPTO), fiind folosite următoarele surse:

- Codul Etic al Federației Române de Psihoterapie (FRP, 2017): http://psihoterapie.ro/Pdf/Brosura_cod_etica_FRP.pdf
- Codul Etic al Colegiului Psihologilor din România (CPR, 2018): <https://lege5.ro/Gratuit/gmzdcmbtgyza/codul-deontologic-al-profesiei-de-psiholog-cu-drept-de-libera-practica-din-24112018> și
- Declarația Universală a Principiilor Etice a Psihologilor, aprobat de Asociația Internațională a Psihologiei Aplicate (2008): https://www.ucc.ie/en/media/academic/appliedpsychology/ethicsforms/universal_declaration_of_ethics.pdf
- Codul Etic al Federației Europene a Organizațiilor de Formare în Psihodramă (FEPTO): <https://www.fepto.com/about-fepto/constitution/code-of-ethics-and-practice> și procedura plângerilor: <http://www.fepto.com/about-fepto/constitution/complaint-procedure>

PRINCIPII ȘI STANDARDE ETICE

Principiile etice se situează la nivelul domeniului aspirațional al valorilor morale și impregnează întreaga activitate a oricărui psihodramatician, începând din perioada de formare. Prin raportarea permanentă la aceste valori se cultivă atitudinile morale și etice absolut necesare activității de psihodramatician.

Datorită gradului relativ mare de generalitate, principiile nu vor fi folosite la investigarea și rezolvarea plângerilor sau acuzațiilor de comportament non etic, în acest scop aplicându-se regulile de comportament profesional și normele formulate ca **standarde etice**.

Principiile etice pe care ne bazăm:

1. Respectarea demnității și drepturilor persoanei și a popoarelor

În cadrul acestui principiu elementele esențiale sunt: respectul pentru valoarea și demnitatea inerentă a fiecărei ființe umane; respectul pentru diversitatea persoanelor și popoarelor, obiceiurilor și credințelor fiecărei culturi; respect pentru intimitatea indivizilor, familiilor, grupurilor și comunităților; protecția confidențialității informațiilor personale, așa cum este definită cultural și este relevantă pentru indivizi, familii, grupuri și comunități; corectitudine și echitate în tratarea oamenilor.

Respectul pentru obiceiurile și credințele culturilor este limitat doar dacă un obicei sau credință contravine serios principiului respectării demnității sau dăunează bunăstării oamenilor.

2. Confidențialitatea

Acest principiu presupune respectarea și protecția confidențialității informațiilor obținute în cursul desfășurării activității de psihodramatician; consimțământul liber și informat, așa cum este definit cultural și este relevant pentru indivizi, familii, grupuri și comunități: transmiterea acestor informații se face cu consimțământul persoanei/persoanelor în cauză.

Singurele excepții sunt situațiile în care păstrarea confidențialității ar constitui un pericol real pentru persoana în cauză sau pentru alte persoane.

Dacă clientul este minor sau se află în imposibilitatea de a-și da consimțământul informat, se va colabora cu persoanele implicate în ocrotirea, cu grijă deosebită pentru interesele și bunăstarea persoanei/persoanelor implicate.

3. Justiția/dreptatea

Principiul presupune corectitudine și echitate în tratarea oamenilor, indiferent de apartenența lor etnică, rasială, politică, sexuală, etc.

Specialiștii se asigură împotriva practicilor incorecte sau nedrepte ca urmare a prejudecății personale sau a depășirii limitelor de competență.

Singurele limitări etic acceptabile sunt legate de limitele metodei și capacitatea psihodramaticianului de a gestiona relația cu clientul/clientii.

4. Grija competentă

Grija competentă înseamnă grija activă pentru bunăstarea indivizilor, familiilor, grupurilor, comunităților; maximizarea beneficiilor și minimizarea daunei potențiale.

Grija nu poate cauza daune. Aceasta înseamnă că psihodramaticianului îi este interzisă folosirea cunoștințelor și abilităților în scopul de a face rău clientului/clientilor și celor apropiați acestora. Psihodramaticianul este responsabil pentru corectarea și compensarea posibilelor efecte dăunătoare apărute pe parcursul desfășurării activității.

Psihodramaticianul respectă capacitatea indivizilor, familiilor, grupurilor și comunităților de a lua decizii pentru ei înșiși și a avea grijă de ei înșiși și ceilalți.

Psihodramaticianul este responsabil pentru propriul proces de autocunoaștere, astfel încât acesta este conștient de felul în care propriile valori, atitudini, experiențe și contexte sociale influențează acțiunile, interpretările, alegerile și recomandările proprii. Totodată el este responsabil pentru dezvoltarea continuă și menținerea competențelor specifice.

5. Integritatea psihodramaticianului

Integritatea este vitală atât pentru avansarea cunoașterii științifice, cât și pentru menținerea încrederii publice în psihologie.

Integritatea presupune:

- Onestitate, comunicare corectă, deschisă și exactă.
- Maximizarea imparțialității și minimizarea parțialității.
- Evitarea exploatării persoanelor pentru câștig personal, profesional sau financiar.
- Evitarea dezvăluirii incomplete de informații, exceptând cazul în care dezvăluirea completă este nepotrivită din punct de vedere cultural, violează confidențialitatea, ori comportă posibilitatea unei daune serioase aduse indivizilor, familiilor, grupurilor sau comunităților.
- Evitarea conflictelor de interese și declararea acestora dacă ele nu pot fi evitate sau evitarea lor ar fi nepotrivită.

6. Responsabilitatea profesională și socială.

Comportamentul psihodramaticianului trebuie să fie unul etic, consistent cu promovarea bunăstării societății și a membrilor săi, și cu idealurile etice înalte în activitățile științifice, profesionale, educative ale comunității psihodramaticienilor.

Psihodramaticianul este conștient de faptul că acțiunea în rol profesional influențează viețile oamenilor, mediul lor familial, social sau organizațional. El este responsabil de folosirea cunoașterii în scopuri benefice și protejarea ei de folosirea abuzivă, incompetentă sau inutilă.

Responsabilitatea profesională și socială presupune formarea adecvată a membrilor comunității psihodramaticienilor în ce privește responsabilitățile și comportamentele lor etice, dezvoltarea conștiinței și sensibilității etice pentru a fi cât se poate auto-corectivi.

Psihodramaticianul are responsabilitatea extinderii cunoașterii științifice și profesionale astfel încât aceasta să contribuie la bunăstarea societății și a membrilor săi.

Standardele etice pe care le avem în vedere:

1. Rezolvarea problemelor etice

1.1. Folosirea cu rea intenție a cunoștințelor și/sau abilităților profesionale

Psihodramaticienii nu își folosesc cunoștințele și abilitățile profesionale în scopul manipulării, exploatarei clienților/pacienților și, în general, în nici un alt scop care ignoră interesele și bunăstarea clientului.

1.2. Conflictul între etică și legislație

Dacă responsabilitățile etice ale psihodramaticienilor vin în conflict cu legi, regulamente sau alte reglementări legale, psihodramaticienii trebuie să își afirme aderența la Codul Etic și să facă demersurile necesare pentru rezolvarea conflictului.

1.3. Conflictul între etică și cerințe organizaționale

Dacă cerințele unei organizații la care psihodramaticienii sunt afiliați sau pentru care lucrează vin în conflict cu acest Cod Etic, psihodramaticienii trebuie să clarifice natura acestui conflict, să își facă cunoscut angajamentul față de Codul Etic și, în măsura în care este posibil, să rezolve conflictul în așa fel încât să le fie permisă aderența la Codul Etic.

1.4. Rezolvarea informală a încălcărilor eticii

Atunci când psihodramaticienii cred că e posibil să existe o încălcare a prevederilor acestui Cod Etic de către un alt psihodramatician, ei încearcă să rezolve problema prin aducerea ei în atenția respectivului psihodramatician, dacă o astfel de rezolvare informală pare adecvată în context și dacă nu încalcă drepturile la confidențialitate eventual implicate ale clientului/pacientului.

1.5. Raportarea încălcărilor etice

Dacă o aparentă încălcare a prevederilor etice a dus sau este probabil să ducă la prejudicierea unei persoane sau organizații și nu se pretează la o rezolvare informală sau nu este rezolvată adecvat în acest mod, psihodramaticienii trebuie să ia în continuare măsuri potrivite situației. Aceste măsuri pot include notificări ale comisiilor locale sau naționale de etică, comisiilor de licențiere sau autorităților instituționale potrivite.

1.6. Cooperarea cu Comisia de Etică

Psihodramaticienii cooperează în cadrul investigațiilor etice, audierilor și procedurilor impuse de SPJLM. În cadrul investigațiilor trebuie respectată confidențialitatea. Refuzul de a coopera constituie, în sine, o violare a eticii. Cererea scrisă a celui în cauză de a amâna investigația până la pronunțarea unei decizii judecătorești nu constituie necooperare.

1.7. Plângerile inadecvate

Psihodramaticienii nu adresează plângeri pe teme etice făcute cu ignorarea regulilor etice, din neglijență sau cu rea intenție, și nici nu îi îndeamnă pe alții să facă asemenea plângeri.

1.8. Discriminarea petenților și a celor reclamați

Psihodramaticienii nu pot împiedica angajarea, promovarea, admiterea în învățământ sau alte programe a unor persoane numai pe motivul că acestea au făcut plângeri sau fac obiectul unei investigații de natură etică. Aceasta nu exclude însă luarea unor măsuri pe baza rezultatelor unor asemenea investigații, luarea în considerare a altor informații adecvate.

2. Competența

2.1. Limitele competenței

(a) Psihodramaticienii furnizează servicii, educă și fac cercetare numai în domeniile în care sunt competenți în baza educației, formării, experienței supervizate, studiilor sau experienței personale.

(b) În cazurile în care înțelegerea factorilor de vârstă, gen, identitate de gen, rasă, etnie, cultură, origine națională, religie, orientare sexuală, dizabilitate, limbă sau statut socio-economic sunt esențiale pentru implementarea eficientă a unor servicii sau pentru cercetare, psihodramaticienii fie au sau dobândesc formarea, experiența, consultanța sau supervizarea necesară pentru a asigura competența serviciilor lor, fie fac trimiterile necesare, cu excepția cazurilor menționate de Standarde 2.2.

(c) Atunci când psihodramaticienilor li se cere să furnizeze servicii persoanelor pentru care nu există servicii adecvate de sănătate mentală și pentru care psihodramaticienii nu au obținut competența necesară, psihodramaticienii cu o pregătire sau experiență apropiată de cea necesară pot furniza aceste servicii, astfel încât să se asigure faptul că serviciile necesare nu sunt refuzate dacă respectivii psihodramaticieni fac un efort rezonabil de a obține competența cerută prin folosirea datelor din cercetare, formare, consultanță sau studiu.

(d) În domeniile noi, în care nu există încă standarde recunoscute în privința pregătirii necesare, psihodramaticienii trebuie totuși să facă tot ceea ce este rezonabil cu putință pentru a asigura competența muncii lor și a proteja clienții/pacienții, supervizații, participanții la cercetare, clienții organizaționali, etc., de orice prejudiciu.

(e) Atunci când lucrează în sistemul judiciar, psihodramaticienii își însușesc regulile judiciare sau administrative care le guvernează activitatea.

2.2 Activitatea în condiții de urgență

În cazuri de urgență, când psihodramaticienii furnizează servicii persoanelor pentru care alte servicii de sănătate mentală nu sunt disponibile și pentru care psihodramaticienii nu au obținut pregătirea necesară, ei pot totuși furniza asemenea servicii pentru a asigura faptul că aceste servicii nu sunt refuzate celor care au nevoie de ele. Serviciile vor înceta imediat ce situația de urgență încetează sau devin disponibile serviciile adecvate.

2.3 Menținerea competenței

Psihodramaticienii fac eforturi permanente de a se dezvolta profesional și de a-și menține competența.

2.4. Bazele raționamentelor științifice și profesionale

Munca psihodramaticienilor se bazează pe cunoștințele științifice și profesionale, bine stabilite, ale disciplinei.

2.5. Probleme și conflicte personale

(a) Psihodramaticienii se abțin de la inițierea unei activități atunci când știu sau ar trebui să știe că există riscul ca problemele lor personale să îi împiedice să își desfășoare activitatea în mod competent.

(b) Atunci când psihodramaticienii devin conștienți de unele probleme personale care ar putea interfera cu anumite activități profesionale, ei iau măsurile adecvate, cum ar fi obținerea de consultanță sau asistență profesională și hotărăsc dacă trebuie să limiteze, suspende sau să sisteze respectivele activități.

3. Relațiile umane

3.1. Discriminarea

În activitatea lor, psihodramaticienii nu se angajează în diverse forme de discriminare bazate pe vârstă, gen, identitate de gen, rasă, etnie, cultură, origine națională, religie, orientare sexuală, dizabilități, statut socioeconomic sau pe oricare altă bază, pe care legea le interzice.

3.2. Hărțuirea sexuală

Psihodramaticienii nu se angajează în hărțuire sexuală. Hărțuirea sexuală constă în solicitarea sexuală, avansurile fizice, comportamentul verbal sau non-verbal de natură sexuală care are loc în legătură cu activitățile sau cu rolurile profesionale ale psihodramaticienilor în care aceștia acționează, și care fie (1) este nedorită, de natură să ofenseze sau să creeze o atmosferă ostilă la locul de muncă sau educație, și de care psihodramaticianul este conștient sau în legătură cu care i se atrage atenția sau (2) este suficient de severă sau intensă pentru a fi abuzivă din punctul de vedere al unei persoane rezonabile, în contextul dat. Hărțuirea sexuală poate consta dintr-un singur act, sever sau intens, sau din mai multe acte, persistente și pervazive.

3.3 Alte forme de hărțuire

Psihodramaticienii nu se angajează în mod conștient în acte de hărțuire sau de umilire a persoanelor cu care interacționează în activitatea lor profesională, bazate pe factori precum vârsta respectivelor persoane, genul, identitatea de gen, rasa, etnia, cultura, originea națională, religia, orientarea sexuală, dizabilitățile, limba sau statutul socioeconomic.

3.4. Evitarea prejudicierii

Psihodramaticienii fac tot ce ține de ei pentru evitarea prejudicierii clienților/pacienților, psihodramaticienilor în formare, supervizaților, pacrticipanților la cercetare, clienților organizaționali și altora cu care lucrează, și pentru a minimaliza prejudicierea atunci când aceasta este previzibilă și/sau inevitabilă.

3.5. Relațiile multiple

(a) O relație multiplă apare atunci când un psihodramatician este într-un rol profesional cu o persoană și (1) în același timp este și în alt rol cu aceeași persoană, (2) în același timp este într-o relație cu o persoană apropiată sau înrudită cu persoana cu care psihodramaticianul este în relație profesională, sau (3) promite să intre pe viitor, într-o altă relație cu acea persoană sau cu o altă persoană apropiată sau înrudită cu prima. Psihodramaticianul se abține de a intra într-o relație multiplă dacă poate anticipa în mod rezonabil faptul că relația multiplă îi va afecta obiectivitatea sau competența ori eficiența intervenției, sau că există riscul exploatării sau prejudicierii clientului/pacientului. Dacă psihodramaticianul nu poate anticipa faptul că relațiile multiple vor avea un efect negativ sau vor crește riscul exploatării sau prejudicierii, acestea nu sunt considerate neetice.

(b) Dacă un psihodramatician realizează că, datorită unor factori imprevizibili, a apărut o relație multiplă potențial dăunătoare, el trebuie să ia toate măsurile necesare pentru rezolvarea acesteia, respectând interesul persoanei afectate și complianța cu Codul Etic.

(c) Atunci când legea, politicile instituționale sau circumstanțele extraordinare obligă psihodramaticienii să intre în mai multe roluri, cum ar fi situațiile cu caracter judiciar sau administrativ, aceștia trebuie să clarifice încă de la început așteptările de rol și amploarea confidențialității precum și ulterior când survin schimbări de rol.

3.6. Conflictul de interese

Psihodramaticienii se abțin de la asumarea unui rol profesional atunci când pot anticipa că relații, interese personale, științifice, profesionale, legale, financiare sau de altă natură (1) le vor afecta obiectivitatea, competența, eficiența sau performanțele lor ca psihodramaticieni sau (2) vor expune persoana sau organizația cu care se află în relație profesională riscului de prejudiciere sau exploatare.

3.7. Servicii profesionale la cererea terților

Atunci când psihodramaticienii sunt de acord să furnizeze servicii unei persoane sau entități la cererea unui terț, psihodramaticienii clarifică de la început natura relației cu toate persoanele sau toate organizațiile implicate. Această clarificare se referă la rolul psihodramaticianului (ex.: psihodramatician, consultant, diagnostician, martor), stabilirea clientului, modul probabil în care vor fi folosite serviciile oferite sau informațiile obținute, precum și faptul că în acest context vor exista probabil unele limite impuse confidențialității.

3.8. Relații de exploatare

Psihodramaticienii nu exploatează persoanele asupra cărora au autoritate de supervizare, evaluare sau de altă natură, cum ar fi clienții/pacienții, psihodramaticienii în formare, psihodramaticienii sub supervizare, participanții la cercetare sau angajații.

3.9. Cooperarea cu alți specialiști

Atunci când este indicat și acceptabil din punct de vedere profesional, psihodramaticienii cooperează cu alți profesioniști, cu scopul de a-și servi clienții/pacienții în mod eficient și adecvat.

3.10. Consimțământul informat

(a) În activitatea de terapie, consiliere, consultanță, cercetare față în față sau prin intermediul mijloacelor de comunicare electronică, psihodramaticienii obțin consimțământul informat al persoanei sau persoanelor implicate, folosind un limbaj care este pe înțelesul acestora, cu excepția situației în care desfășurarea respectivelor activități fără consimțământ este cerută de lege sau este specificat în vreun fel în Codul Etic.

(b) În cazul persoanelor incapabile, din punct de vedere legal, de a-și da consimțământul informat, psihodramaticienii trebuie totuși (1) să furnizeze o explicație adecvată, (2) să obțină acordul persoanei, (3) să ia în considerare preferințele și interesele superioare ale acestor persoane, și (4) să obțină permisiunea adecvată de la persoana desemnată legal, dacă un asemenea substitut de consimțământ este permis sau cerut de lege. Atunci când consimțământul dat de către o persoană desemnată legal nu este permis sau cerut de lege, psihodramaticienii trebuie să ia toate măsurile posibile pentru a proteja drepturile și starea de bine a clientului/pacientului.

(c) Atunci când serviciile psihodramatice sunt cerute printr-o decizie judecătorească sau obligatorie, psihodramaticienii care acceptă informează persoana de natura acestor servicii, inclusiv de faptul că acestea sunt cerute printr-o decizie judecătorească sau obligatorie, precum și de limitele confidențialității, înaintea furnizării acestor servicii.

3.11. Servicii furnizate către sau prin intermediul organizațiilor

(a) Psihodramaticienii care furnizează servicii către sau prin intermediul organizațiilor oferă în prealabil informațiile necesare clienților și, atunci când e cazul, celor direct afectați privind (1) natura și obiectivele serviciilor, (2) beneficiarii vizați, (3) cine anume are calitatea de client/pacient, (4) relația pe care psihodramaticianul o va avea cu fiecare persoană și cu organizația în ansamblu, (5) modul probabil de utilizare a serviciilor furnizate și a informațiilor obținute, (6) cine va avea acces la informații, și (7) limitele confidențialității. Ei furnizează informații despre rezultatele și concluziile acestor servicii persoanelor îndreptățite cât mai curând posibil.

(b) Dacă psihodramaticienii sunt opriți de lege sau de regulamentele organizației să dezvăluie anumite informații unor persoane sau grupuri anume, ei trebuie să informeze de la început persoanele sau grupurile respective despre acest lucru.

3.12. Întreruperea serviciilor psihodramatice

În afara cazului în care contractul nu prevede altceva, psihodramaticienii trebuie să ia toate măsurile pe care le au la îndemână pentru a facilita continuarea furnizării serviciilor în cazul în care aceste servicii sunt întrerupte de factori precum îmbolnăvirea, decesul, indisponibilitatea, relocarea sau pensionarea psihodramaticianului, sau în cazul în care clientul/pacientul își schimbă domiciliul sau este limitat financiar.

4. Confidențialitatea și intimitatea

4.1. Păstrarea confidențialității

Psihodramaticienii au obligația fundamentală de a lua toate măsurile de precauție posibile pentru a proteja informațiile confidențiale, obținute sau stocate în orice formă.

4.2. Discutarea limitelor confidențialității

(a) Psihodramaticienii discută cu persoanele (inclusiv, în măsura în care este posibil, cu persoanele care sunt incapabile, din punct de vedere legal, de a-și da consimțământul informat, precum și cu reprezentanții lor legali) și organizațiile cu care stabilesc o relație științifică sau profesională (1) limitele confidențialității și (2) modalitățile previzibile în care vor fi folosite informațiile aflate din activitatea psihodramatică. (b) În afara cazului în care nu este posibil sau este contraindicat, discutarea confidențialității are loc la începutul relației, precum și după aceea, dacă apar noi circumstanțe care impun acest lucru.

(b) Psihodramaticienii care oferă servicii, produse sau informații prin intermediul transmisiei electronice, își informează clienții/pacienții despre riscurile pentru intimitate și de limitele confidențialității.

4.3. Înregistrările

Înainte de a înregistra voci sau imagini ale persoanelor psihodramaticienii trebuie să obțină permisiunea din partea celor în cauză sau a reprezentanților lor legali.

4.4. Minimizarea intruziunilor în intimidate

(a) Psihodramaticienii includ în rapoartele sau prezentările scrise sau orale numai acele informații care sunt strict necesare scopului pentru care comunicarea respectivă are loc.

(b) Psihodramaticienii discută informațiile confidențiale aflate ca urmare a muncii lor numai în scopuri științifice și profesionale adecvate și numai cu persoane interesate în materie, luând măsuri de asigurare a anonimatului clientului/pacientului.

4.5. Dezvăluirile

(a) Psihodramaticienii pot dezvălui informații confidențiale numai cu consimțământul clientului organizațional, membrilor de grup, clientului/pacientului individual, sau persoanei autorizate legal să îl reprezinte, asumându-și și responsabilitatea posibilelor consecințe.

(b) Psihodramaticienii pot dezvălui anumite informații confidențiale fără consimțământul persoanei numai în cazul în care păstrând confidențialitatea s-ar pune în pericol viața sau integritatea clientului/pacientului, psihodramaticianului sau a altor persoane.

4.6. Consultul interdisciplinar

Atunci când se consultă cu colegi, (1) psihodramaticienii nu dezvăluie informații confidențiale care, în mod obișnuit, ar putea duce la identificarea clientului/pacientului, participantului la studiile de cercetare sau a organizației cu care are o relație confidențială, în afara cazului în care au obținut în prealabil consimțământul persoanei sau organizației, sau a situației în care dezvăluirea nu poate fi evitată, și (2) psihodramaticienii dezvăluie numai informațiile strict necesare îndeplinirii obiectivului vizat.

4.7. Folosirea informațiilor confidențiale în scop didactic sau cu alte scopuri

Psihodramaticienii nu dezvăluie în lucrările sau prezentările lor, sau în orice altă formă de mediatizare, informații personale pe care le-au obținut în cursul activității lor și care pot permite identificarea clienților/pacienților, studenților, participanților la studiile de cercetare, clienților organizaționali sau altor beneficiari ai serviciilor lor, în afara cazurilor în care (1) iau măsurile necesare pentru a ascunde identitatea persoanei sau organizației, (2) persoana sau organizația și-a dat consimțământul în scris.

5. Promovarea și anunțurile publice

5.1. Evitarea anunțurilor false sau exagerate

(a) Anunțurile publice includ, dar nu se limitează la publicitatea plătită sau neplătită, aprobarea unui produs, aplicațiile pentru burse, certificări sau alte aplicații privind obținerea de credite, broșuri, tipărituri, listarea în diverse cataloage, CV-uri sau comentarii în media tipărită sau electronică, afirmații făcute în cadrul proceselor de judecată, prezentări orale destinate publicului, materiale publicate. Psihodramaticienii nu fac cu bună știință afirmații publice care sunt false, sau de natură a induce în eroare privind cercetarea, practica sau oricare alte activități ale lor sau ale persoanelor sau organizațiilor cu care colaborează sau la care sunt afiliați.

(b) Psihodramaticienii nu fac afirmații false, înșelătoare sau frauduloase privind (1) formarea, experiența sau competența lor; (2) titlurile academice obținute; (3) acreditările lor; (4) afilierea la instituții sau organizații; (5) serviciile lor; (6) baza științifică sau clinică a serviciilor lor, precum și rezultatul sau gradul de succes al acestora; (7) tarifele practicate; sau (8) publicațiile sau rezultatele cercetărilor lor.

5.2. Anunțurile terților

(a) Psihodramaticienii care angajează terți pentru a crea și afișa public anunțuri care le promovează serviciile, produsele sau activitățile, își asumă pe deplin responsabilitatea pentru acestea.

(b) Psihodramaticienii nu au voie să plătească sau să recompenseze în vreun fel angajații presei, radioului, televiziunii sau altor organe mass-media, în schimbul publicității sub formă de știri.

(c) Orice formă de publicitate plătită privind activitățile psihodramaticienilor trebuie să fie în mod clar identificabilă ca atare.

5.3. Descrierea workshop-urilor și a programelor educaționale non universitare

În măsura în care depinde de ei, psihodramaticienii responsabili cu anunțurile, cataloagele, broșurile sau orice altă formă de publicitate privind atelierele, seminariile sau orice alte forme de educație non universitare, trebuie să se asigure că descriu în mod corespunzător publicul căruia le sunt destinate, obiectivele educaționale, lectorii și tarifele implicate.

5.4. Prezentările în media

Când psihodramaticienii dau sfaturi public sau comentează prin intermediul presei tipărite, internetului sau altor forme de transmisii electronice, trebuie să ia toate măsurile pentru a se asigura că afirmațiile lor (1) sunt bazate pe cunoștințele lor profesionale, pregătirea sau experiența lor, în acord cu literatura și practica psihoterapeutică și psihodramatică; (2) sunt în acord cu acest Cod Etic; și (3) nu indică faptul că a fost stabilită o relație profesională cu solicitantul.

5.5. Mărturiile

Psihodramaticienii nu solicită mărturii de la clienți/pacienți cu care se află în relație profesională sau de la alte persoane care, datorită unor circumstanțe particulare, sunt ușor influențabile.

5.6. Solicitățile personale

Psihodramaticienii nu se angajează, direct sau prin intermediari, în activități nesolicitate oferindu-și propriile servicii către clienți actuali sau potențiali sau către alte persoane care, datorită circumstanțelor particulare în care se află, sunt ușor influențabile. Această interdicție nu include: (1) încercarea de a stabili contacte colaterale adecvate, cu scopul de a face un bine unui client/pacient sau (2) furnizarea serviciilor în cazul dezastrelor sau în cadrul activităților de “outreach” comunitare.

6. Păstrarea însemnărilor și a documentelor. Taxe

6.1 Documentarea activității științifice și profesionale. Păstrarea documentelor

Psihodramaticienii creează și, în măsura în care documentele sunt sub controlul lor, păstrează, difuzează, depozitează documente și date legate de activitatea lor profesională și științifică, și le elimină atunci când se consideră că păstrarea lor a devenit inutilă.

6.2 Păstrarea, transmiterea și distrugerea documentelor confidențiale legate de activitatea profesională și științifică

(a) Psihodramaticienii mențin confidențialitatea documentelor pe care le creează, depozitează, cercetează, transferă sau elimină, indiferent dacă acestea sunt pe hârtie sau pe suport electronic.

(b) Dacă informații confidențiale privind beneficiarii serviciilor psihodramatice sunt introduse în baze de date sau sisteme de înregistrare la care au acces persoane pentru care beneficiarul nu a consimțit, psihodramaticienii folosesc codificări sau alte metode pentru păstrarea anonimatului acestuia.

(c) Psihodramaticienii își stabilesc din timp strategii privind transferul și protejarea confidențialității datelor și a documentelor în cazul retragerii lor din activitate.

6.3 Tarife și aranjamente financiare

(a) Psihodramaticienii și beneficiarii serviciilor acestora cu care intră într-o relație profesională sau științifică trebuie să ajungă cât mai curând posibil la o înțelegere privind plata serviciilor.

(b) Practicile psihodramaticienilor în materie de tarife sunt conforme cu legislația în vigoare.

(c) Psihodramaticienii nu își prezintă tarifele într-un mod eronat sau înșelător.

(d) În cazul în care se poate anticipa o limitare a serviciilor datorată unor limitări financiare, acest lucru trebuie discutat cu beneficiarul cât mai curând posibil.

6.4. Barter cu clienții/pacienții

Barterul înseamnă acceptarea de bunuri, servicii sau alte forme de remunerare de natură non-financiară de la clienți/pacienți în schimbul serviciilor psihodramatice. Psihodramaticienii pot folosi barterul numai în condiții excepționale și cu respectarea Codului Etic.

6.5. Rapoarte corecte către sponsori și finanțatori

În rapoartele către cei care le plătesc serviciile în cadrul programelor de cercetare psihodramaticienii iau măsuri pentru asigurarea acurateții raportărilor în ceea ce privește natura activităților, tarifele, datoriile și plățile și, dacă e posibil, identitatea prestatorului și rezultatele.

6.6. Trimiterea către alți specialiști și taxele aferente

Când psihodramaticienii plătesc, primesc plăți sau le împart cu alți profesioniști, în alte condiții decât în relația angajator-angajat, plata fiecăruia se face pe baza serviciilor prestate (clinice, de consultanță, administrative, etc.) și nu pe baza trimiterii.

7. Educația și formarea profesională

7.1. Conceperea programelor educaționale și de training

Psihodramaticienii responsabili cu programele de educație și formare iau măsuri pentru a asigura faptul că aceste programe furnizează cunoștințele și experiențele necesare și îndeplinesc criteriile pentru obținerea licenței, certificare sau atingerea obiectivelor programului.

7.2. Descrierea programelor educaționale și de training

Psihodramaticienii responsabili de educație și formare asigură descrierea în mod corect și exact a programelor în privința conținutului lor, a scopurilor și obiectivelor pregătirii, a taxelor și a beneficiilor precum și a cerințelor de îndeplinit pentru absolvirea programului. Toate aceste informații trebuie să fie ușor accesibile celor interesați.

7.3. Acuratețea în predare

(a) Psihodramaticienii asigură faptul că programa cursurilor descrie în mod corespunzător materia ce urmează a fi parcursă, criteriile de evaluare a progresului și natura experiențelor legate de cursuri. Acest standard nu împiedică un formator să modifice materia de curs sau cerințele atunci când consideră necesar acest lucru din punct de vedere pedagogic, atâta timp cât studenții sunt informați în privința acestor modificări astfel încât să poată îndeplini cerințele programului.

(b) Fiind angajați în predare sau formare, psihodramaticienii prezintă cu acuratețe informațiile de specialitate.

7.4. Evaluarea performanței psihodramaticienilor în formare și supervizaților

Psihodramaticienii formatori evaluează pe psihodramaticienii în formare și pe cei aflați în supervizare pe baza performanțelor lor efective legate de cerințele stabilite ale programului.

7.5. Relațiile sexuale cu psihodramaticienii în formare și supervizații

Psihodramaticienii nu se angajează în relații sexuale cu psihodramaticienii în formare și/sau supervizații.

8. Activitatea de cercetare și publicații

8.1. Aprobarea instituțională

Când este necesar, psihodramaticienii furnizează informații amănunțite privind cercetarea și obiectivele urmărite în vederea obținerii aprobării instituționale prealabile începerii cercetării. Ei desfășoară cercetarea în conformitate cu protocolul de cercetare aprobat.

8.2. Consimțământul informat pentru cercetare

(a) Atunci când obțin consimțământul informat, psihodramaticienii informează participanții despre (1) scopul cercetării, durata anticipată și procedurile; (2) dreptul de a refuza să participe și de a se retrage din cercetare după începerea acesteia; (3) posibilele consecințe ale refuzului sau retragerii; (4) factorii anticipați ca putând influența decizia lor de a participa, precum și riscurile potențiale, disconfortul sau efectele adverse; (5) orice posibil beneficiu de pe urma cercetării; (6) limitele

confidențialității; (7) stimulentele pentru participare; și (8) pe cine să contacteze în legătură cu eventualele lor întrebări privind cercetarea și drepturile participanților. Ei dau posibilitatea potențialilor participanți de a pune întrebări și le oferă răspunsuri.

(b) Psihodramaticienii care conduc cercetări privind intervenții terapeutice ce implică tratamente experimentale comunică în mod clar, încă de la început, (1) natura experimentală a tratamentului; (2) serviciile care vor fi sau nu vor fi disponibile grupului sau grupurilor de control, dacă este cazul; (3) modul în care va fi făcută distribuția în grupurile experimental și de control; (4) tratamentele alternative disponibile pentru persoanele care nu doresc să participe în cercetare sau doresc să se retragă după ce studiul a început; și (5) recompensa pe care o vor primi participanții ca urmare a participării în cercetare.

8.3. Consimțământul informat pentru înregistrarea vocilor sau imaginilor în cercetare

Psihodramaticienii obțin consimțământul informat al participanților la cercetare înainte de înregistrarea vocilor sau imaginilor lor, cu excepția situațiilor când (1) cercetarea constă numai în observații naturale în spații publice și nu se anticipează că înregistrarea va fi folosită într-o manieră care ar putea duce la identificarea persoanelor sau prejudicierea lor sau (2) proiectul de cercetare implică inducerea în eroare, caz în care consimțământul pentru folosirea înregistrării este obținut după ce are loc înregistrarea.

8.4. Clienții/pacienții, psihodramaticienii în formare sau subordonații ca participanți la cercetare

(a) Atunci când psihodramaticienii implică în cercetare, ca participanți, clienți/pacienți, psihodramaticieni în formare sau subordonați, psihodramaticienii trebuie să se asigure că nu există pentru aceștia consecințe neplăcute în cazul refuzului de a participa sau de retragere din cercetare.

(b) Atunci când participarea la cercetare este o cerință a unui curs sau reprezintă o oportunitate pentru obținerea unor credite suplimentare, potențialului participant îi este oferită posibilitatea de a alege activități alternative echivalente.

8.5. Excepțiile de la consimțământului informat

Psihodramaticienii nu sunt obligați să solicite consimțământul informat al participanților atunci când (1) nu se anticipează că cercetarea respectivă ar produce vreun disconfort sau prejudiciu participanților, și (2) este permis de regulamente instituționale.

8.6. Oferirea de beneficii neprincipiale pentru participarea la cercetare

(a) Psihodramaticienii evită oferirea, în schimbul participării la studiu, a unor recompense financiare sau de altă natură excesive sau nepotrivite, ce ar putea fi percepute a fi coercitive sau manipulatorii.

(b) Când oferă servicii profesionale ca recompensă pentru participanții la cercetare, psihodramaticienii clarifică natura serviciilor ca și riscurile, obligațiile și limitările. (Vezi și Standard 6.4.)

8.7. Inducerea în eroare în cercetare

(a) Psihodramaticienii nu conduc studii care implică inducerea în eroare decât în cazul în care tehnicile de înșelare sunt justificate de posibilele rezultate semnificative științific sau educațional ori ca valoare aplicativă și nu sunt disponibile tehnici alternative care nu implică înșelarea.

(b) Psihodramaticienii nu induc în eroare prezumtivii participanți în legătură cu faptul că în cursul cercetării ar putea suferi durere fizică sau distress emoțional.

(c) Psihodramaticienii explică participanților că tehnica de inducere în eroare face parte integrantă din proiectul și tehnica de cercetare cât mai curând posibil, preferabil odată cu concluziile participării lor, dar nu mai târziu de concluziile de după colectarea datelor, și permit participanților să retragă din studiu propriile date. (Vezi și Standard 8.8.)

8.8. Ședințele informative

(a) Psihodramaticienii oferă cu promptitudine participanților ocazia de a obține informații adecvate despre natura, rezultatele și concluziile cercetării, și iau măsuri pentru a corecta eventualele înțelegeri greșite din partea acestora și pe care psihodramaticienii le constată.

(b) În cazul în care din considerente de natură științifică sau umană se justifică întârzierea sau abținerea de la comunicarea acestor informații, psihodramaticienii iau măsuri pentru reducerea riscului de prejudiciu.

(c) Când psihodramaticienii își dau seama că procedeul de cercetare a prejudiciat un participant, iau măsuri pentru minimizarea prejudiciului.

8.9. Comunicarea rezultatelor cercetării

(a) Psihodramaticienii nu inventează date. (b) Dacă psihodramaticienii descoperă erori semnificative în datele publicate, iau măsuri pentru a le corecta prin corectură, retractări, erate, sau alte mijloace editoriale adecvate.

8.10. Plagiatul

Psihodramaticienii nu prezintă porțiuni ale unor lucrări sau date ale altor autori ca fiind ale lor, dar este permis ca, ocazional, să le citeze ca surse.

8.11. Creditarea publicării

(a) Psihodramaticienii primesc drepturi și credite, inclusiv drepturi de autor, doar pentru lucrările pe care le-au făcut sau la care au contribuit substanțial.

(b) Calitatea de autor principal și alte creditări de cercetare reflectă contribuția științifică sau profesională a fiecărei persoane implicate, indiferent de statut. O poziție instituțională superioară nu justifică creditarea ca autor. Contribuțiile minore în cercetare sau în redactarea materialelor publicate sunt menționate corespunzător în note de subsol sau în introducere.

(c) Cu excepția unor situații deosebite, psihodramaticianul în supervizare este listat ca autor principal al unui articol bazat pe dizertația sa.

8.12. Duplicarea publicării datelor

Psihodramaticienii nu dau spre publicare ca originale date publicate anterior. Aceasta nu exclude posibilitatea republicării datelor cu condiția ca faptul să fie consemnat corespunzător.

8.13. Recenziile

Psihodramaticienii care realizează recenzii pentru prezentări, publicații, granturi sau propuneri de proiecte de cercetare vor respecta confidențialitatea și drepturile de proprietate intelectuală ale autorilor asupra respectivelor materiale.

9. Activitățile psihodramaticianului

9.1. Când se obține consimțământul informat, psihodramaticianul informează clientul/pacientul cât mai curând posibil în cadrul activității psihodramatice despre: natura și cursul anticipat al activității, tarife, implicarea unor terți, limitele confidențialității, și oferă posibilitatea clientului/pacientului de a pune întrebări și de a primi răspunsuri.

9.2. Când psihodramaticianul se află sub supervizare, clientul/pacientul este informat despre aceasta.

9.3. Când psihodramaticienii acceptă să ofere servicii mai multor persoane aflate în relație (ex.: soți, alte persoane semnificative, părinți și copii) trebuie să clarifice de la început (1) cine este clientul/pacientul și (2) care este relația pe care psihodramaticianul o va avea cu fiecare dintre respectivele persoane. Această clarificare include rolul psihodramaticianului și posibila folosire a informațiilor primite.

9.4. Când psihodramaticienii oferă servicii mai multor persoane în setting de grup, procedează la descrierea rolurilor și responsabilităților tuturor părților și precizează limitele confidențialității.

9.5. Înainte de a decide începerea activității cu persoane care deja se află în tratamentul altor servicii de sănătate mentală, psihodramaticienii discută aceste probleme cu clientul/pacientul, sau cu reprezentantul legal al acestuia, în vederea reducerii riscului de a crea confuzie sau conflict, discută, atunci când consideră, cu ceilalți furnizori de servicii implicați în caz, acționând cu grijă și atenție față de bunăstarea clientului/pacientului.

9.6. Psihodramaticienii nu se angajează în relații sexuale cu clienți/pacienți aflați curent în activități psihodramatice.

9.7. Psihodramaticienii nu se angajează în relații sexuale cu persoane despre care ei știu că sunt rude, tutori sau persoane semnificative pentru clienți/pacienți aflați în activități psihodramatice.

9.8. Psihodramaticienii nu desfășoară activități profesionale cu persoane cu care au întreținut relații sexuale.

9.9. Psihodramaticienii nu se angajează în relații sexuale cu foști clienți/pacienți cel puțin doi ani după întreruperea sau încheierea activității.

9.10. Încheierea activității

(a) Dacă contractul nu prevede altfel, psihodramaticienii își încheie activitatea atunci când clienții/pacienții nu mai au nevoie sau ar fi puțin probabil să aibă beneficii de pe urma acesteia, sau ar fi dăunător să o continue.

(b) Psihodramaticianul poate încheia activitatea atunci când este amenințat sau periclitat de client/pacient sau de o altă persoană cu care clientul/pacientul are o relație.

PROCEDURA DE RECLAMAȚIE ȘI APEL

Clienții membrilor SPJLM au dreptul să fie informați asupra Codului Etic și a Procedurii de Reclamație și Apel.

În eventualitatea existenței unei reclamații / unui apel, următoarele corpuri și persoane vor fi implicate:

Comisia de Etică: Se întrunește pentru rezolvarea fiecărei reclamații particulare. Primește reclamațiile și este disponibilă, pentru a oferi sprijin, pe tot parcursul procesului de reclamație și apel. Comisia de Etică este aleasă de Adunarea Generală și prezintă un raport anual membrilor. Raportul va include natura reclamațiilor/apelurilor, numărul cazurilor, propunerile Comisiei de Etică și ale Coordonatorului de Apel, și orice probleme ridicate de procedura de reclamație / apel.

Echipa de Reclamații: Se poate constitui în cazurile în care nu pot participa toți membrii Comisiei de Etică din următoarele motive: a) cel puțin un membru al Comisiei de Etică este reclamat sau reclamant, b) cel puțin un membru al Comisiei de Etică se află în roluri multiple, capacitatea decizională putând fi astfel compromisă, c) cel puțin un membru al Comisiei de Etică nu poate participa din motive personale întemeiate.

Coordonatorul de Apel: Acesta este un membru al SPJLM, a cărei neutralitate poate fi asigurată, în afară de membrii Comisiei de Etică, desemnat de Comisia de Analiză în absența coordonatorului Comisiei de Etică. Coordonatorul de Apel lucrează împreună cu o echipă de apel, al cărei membru este.

Echipa de Apel: Se constituie ad hoc și este formată din minimum trei persoane: Coordonatorul de Apel, un membru al Comisiei de Etică și o persoană independentă, care este membru SPJLM, fără a avea alte funcții în cadrul ei. Această echipă va organiza și va conduce apelul și va raporta concluziile.

Consiliul Director: Acesta va ratifica orice sancțiune și este informat asupra oricărui proces de reclamație și apel, într-un raport care păstrează anonimatul, prezentat după finalizarea fiecărui caz.

În constituirea Comisiei de Etică / Echipei de Apel, se va avea grijă, cât de mult posibil, să se asigure faptul că nu există implicări sau conflicte de grație, de natură personală sau profesională.

I. Procedura de Reclamație

1.1. Procedurile următoare intenționează să ofere un cadru de comunicare, prezentare a punctelor de vedere, investigare, reconciliere și reparare, prin care toate părțile implicate într-o plângere să se simtă sprijinite și ascultate.

În mod potențial, există trei stadii:

- (a) o întâlnire informală între reclamant și membrul reclamat, cu o persoană independentă, pentru a facilita procesul;
- (b) o soluționare formală a plângerii de către Comisia de Etică;
- (c) un apel formal.

1.2. Plângerea trebuie făcută cât mai aproape de momentul de origine. Plângerile privitoare la evenimente petrecute cu mai mult de șapte ani înainte de primul contact cu Comisia de Etică, în mod obișnuit, nu vor fi ascultate. Excepție fac relațiile confuze de dependență, de exemplu abuzul sexual, care vor fi ascultate fără limită de timp.

1.3. Partea împotriva căreia se face plângerea trebuie să fi fost membru al SPJLM la momentul presupusei încălcări a Codului Etic și să fie membru și momentul înaintării reclamației. Un membru nu poate renunța la calitatea de membru al SPJLM în timpul unui proces de reclamație sau apel. În cazul în care membrul reclamat nu este membru sau nu mai este membru SPJLM, reclamantul este îndrumat către foruri de etică de care reclamatul poate aparține.

1.4. Reclamațiile referitoare la probleme contractuale legale, statutare sau comerciale nu sunt de competența Comisiei de Etică.

1.5. Atunci când reclamantului nu îi este clar dacă reclamația lui este sau nu legitimă, el poate contacta un membru al Comisiei de Etică pentru clarificarea acestei probleme.

1.6. Procedura de reclamație începe de la reclamația formală. Comisia de Etică poate returna reclamantului reclamația scrisă, pentru o clarificare a formatului sau conținutului, indicând un termen de clarificare. În cazul în care termenul nu este respectat, se consideră că reclamantul a renunțat la plângere.

1.7. Reclamantul va înainta reclamația secretariatului SPJLM, fie prin depunerea personală, fie prin poștă, fie prin e-mail. Acesta o înregistrează și o trimite Comisiei de Etică: Comisia de Etică informează atât reclamantul cât și membrul împotriva căruia se face reclamația, despre luarea la cunoștință a reclamației, în termen de 7 zile lucrătoare.

1.8. Un membru al Comisiei de Etică contactează reclamantul în 14 zile lucrătoare, pentru a discuta opțiunile și procedurile disponibile. Membrul comisiei îl va încuraja pe acesta, încă de la început, să intre într-un dialog informal cu membrul reclamat, cu scopul de a ajunge la o înțelegere reciproc avantajoasă, ca rezolvare.

1.9. În cazul în care dialogul informal nu este realizabil sau nu se ajunge la nici o soluționare, același membru al comisiei recomandă să fie desemnat un mediator, care nu este în mod necesar membru SPJLM, acceptabil ambelor părți, care să medieze în procesul de dialog dintre cei doi.

1.10. În cazul în care medierea este respinsă sau nu se ajunge la nici o soluționare, reclamantul poate depune o reclamație formală adresată coordonatorului Comisiei de Etică.

1.11. Comisia de Etică determină, cât de repede posibil, dacă reclamația are suficiente temeiuri pentru o reclamație formală. Când acesta este cazul, coordonatorul Comisiei va înregistra reclamația și va aduce la cunoștința reclamantului primirea reclamației.

1.12. Dacă reclamația este acceptată, atunci o copie a reclamației va fi trimisă membrului împotriva căruia se face reclamația în același moment în care este anunțat și reclamantul. Se așteaptă de la membru ca acesta să trimită un răspuns scris la reclamație, în termen de 21 de zile lucrătoare de la primirea ei, către coordonatorul Comisiei de Etică, care trimite o copie și reclamantului.

1.13. În cazul în care este nevoie, coordonatorul Comisiei de Etică convoacă membrii comisiei în scopul alcătuirii Echipei de Reclamații. Sunt acordate 21 de zile lucrătoare pentru acest proces.

Dacă disponibilitatea membrilor sau orice altă considerație practică împiedică acest proces, acest lucru trebuie comunicat, și se va acorda o prelungire.

1.14. Comisia de Etică sau Echipa de Reclamații aduce la cunoștința ambelor părți regulile și etapele ședinței. Ședința implică de regulă o întâlnire față în față a echipei cu ambele părți în cauză. Atunci când acest lucru nu este realizabil, Echipa hotărăște o formă alternativă de comunicare verbală într-o perioadă de timp rezonabilă.

1.15. Reclamantul și membrul împotriva căruia se face reclamația au fiecare dreptul de a numi un consilier /sustinător, care să fie disponibil în timpul ședinței. Consilierii /sustinătorii nu se adresează verbal în mod direct membrilor Comisiei de Etică sau Echipei de Reclamații.

1.16. Comisia de Etică sau Echipa de Reclamații își va asuma responsabilitatea înregistrării audio a ședinței. Înregistrările și orice material scris vor fi returnate coordonatorului Comisiei de Etică, unde vor fi păstrate până când problema va fi încheiată, moment în care vor fi șterse sau distruse.

1.17. Comisia de Etică sau Echipa de Reclamații va cere să-i fie trimisă toată documentația relevantă, nu mai târziu de 20 de zile lucrătoare înainte de ședință, astfel încât această documentație să fie înaintată celeilalte părți și tuturor membrilor echipei.

1.18. Dacă psihodramaticianul reclamat, care a fost invitat din timp la ședință este absent fără un motiv rezonabil, întâlnirea poate avea loc în absența sa.

1.19. Echipa de Reclamații va trimite un raport scris al ședinței, care să cuprindă și recomandările date, coordonatorului Comisiei de Etică, în termen de 10 zile lucrătoare. Copii ale raportului vor fi trimise către reclamant și membrul împotriva căruia se face reclamația, în același termen. Comisia de Etică este disponibilă pentru consultații referitoare la soluțiile și sancțiunile propuse de Echipa de Reclamații.

1.20. Raportul va clarifica natura reclamației, procedurile urmate și rezultatul procesului pentru ambele părți.

Opțiunile de rezolvare și încheiere pot fi: problema s-a rezolvat spre satisfacția rezonabilă a ambelor părți; nu se întreprinde nici o acțiune ulterioară; reclamația nu e sprijinită în nici un fel; reclamația e sprijinită în anumite sau în toate privințele.

Dacă reclamația este sprijinită, atunci raportul va include afirmații specifice referitoare la care dintre presupusele încălcări ale Codului Etic se face referire. Comisia de Etică sau Echipa de Reclamații poate recomanda următoarele: supervizare suplimentară; formare suplimentară; un avertisment scris și solicitarea unui angajament că membrul va înceta să lucreze într-o anumită manieră.

Suspendarea sau retragerea calității de membru pot fi recomandate în cazuri de conduită profesională profund greșită, precum implicare sexuală activă cu un client.

Comisia de Etică sau Echipa de Reclamații trebuie să precizeze perioade de timp în care să fie duse la îndeplinire soluțiile propuse. Comisia de Etică sau Echipa de Reclamații este responsabilă cu monitorizarea acestui proces și cu raportarea către Consiliul Director, atunci când recomandările au fost duse la îndeplinire.

1.21. Rezultatul reclamațiilor care sunt sprijinite va fi notificat către Consiliul Director. Recomandarea de suspendare sau retragere a calității de membru va fi transmisă Consiliului Director.

Membrului împotriva căruia s-a depus reclamația i se vor aduce la cunoștință soluțiile care se cer să fie duse la îndeplinire și perioada de timp necesară pentru acest lucru.

1.22. În cazul în care reclamația se dovedește a fi nefondată, eventualele cheltuieli generate de procesul de reclamație, vor fi suportate de reclamant. În cazul în care reclamația este fondată, aceste cheltuieli vor fi suportate de reclamat.

1.23. În timpul organizării procedurii de reclamație, membrii echipei pot alege să folosească o legătură tip teleconferință, date fiind constrângerile legate de distanță.

II. Procedura de Apel

2.1. Membrul împotriva căruia s-a depus reclamația și reclamantul pot face apel la rezultatul dat de Comisia de Etică sau Echipa de Reclamații. Apelul se depune la secretariatul SPJLM. Decizia de a face apel trebuie trimisă coordonatorului Comisiei de Etică în termen de 15 zile lucrătoare de la primirea raportului întocmit în procesul de reclamație.

2.2. Apelantului i se cere să ofere motive clare și convingătoare în sprijinul opiniei sale cum că una sau amândouă din condițiile următoare au fost îndeplinite:

- o rezolvarea reclamației este nepotrivită cu situația;
- procedurile publicate pentru rezolvarea reclamațiilor nu au fost urmate, ceea ce a determinat prejudicierea rezultatului.

2.3. Apelul este evaluat de Coordonatorul de Apel, a cărui sarcină este să determine dacă există o cauză justă pentru apel.

2.4. În cazul procedurii de apel se aplică aceleași reguli în privința cheltuielilor generate, ca și în cazul procedurii de reclamație.

2.5. Dacă apelul este acceptat de către Coordonatorul de Apel el/ea va informa ambele părți asupra apelului. Dacă se va solicita sau nu prezența ambelor părți, acest lucru va rămâne la latitudinea Echipei de Apel.

2.6. Echipa de Apel este convocată de Coordonatorul de Apel. În constituirea echipei, se va avea grijă, cât de mult posibil, să se asigure faptul că nu există implicări sau conflicte de rol/interes, de natură personală sau profesională.

2.7. Toate materialele scrise / înregistrările audio, disponibile în timpul procesului de reclamație, vor fi puse la dispoziția Echipei de Apel.

2.8. În timpul organizării și conducerii apelului membrii Echipei pot alege să folosească o legătură tip teleconferință, date fiind constrângerile legate de distanță. Procesul de apel, odată acceptat, va fi încheiat în termen de 30 de zile lucrătoare.

2.9. Decizia Echipei de Apel va fi transmisă în scris, în șapte zile lucrătoare, coordonatorului Comisiei de Etică și președintelui SPJLM. Coordonatorul de Apel îl va informa despre rezultat pe apelant, în termen de 7 zile lucrătoare. Această decizie va fi finală și obligatorie pentru toate părțile implicate.

2.10. Toate dovezile și alte documente scrise și mărturii de la reclamație și apel vor fi depozitate în conformitate cu reglementările legale. Dacă legea nu prevede altfel, toate documentele vor fi marcate de către Coordonatorul Comisiei de Etică cu inscripția ”confidential” și datate corespunzător. După ce procedurile vor fi completate, va rămâne un singur exemplar care va fi păstrat într-un loc sigur. Acesta va fi datat și inscripționat: ”copie confidențială”. Materialele vor fi reexamine periodice și pot fi clasate după o perioadă de 7 ani.

2.11. În cazul în care recomandările Comisiei de Etică nu au fost îndeplinite, Comisia de Etică poate să propună sancțiuni suplimentare, inclusiv excluderea temporară sau definitivă a persoanei.